

2019

Přístroje pro záznam teploty při přepravě, skladování a distribuci
teplotně citlivého zboží - Zkoušky, provedení, použitelnost

ČSN
EN 12830

25 8350

Temperature recorders for the transport, storage and distribution of temperature sensitive goods -
Test, performance, suitability

Enregistreurs de temperature pour le transport, le stockage et la distribution des marchandises
thermosensibles - Essais, performance, aptitude a l'emploi

Temperaturregistriergeräte für den Transport, die Lagerung und die Verteilung von
temperaturempfindlichen Produkten - Prüfungen, Leistung, Gebrauchstauglichkeit

Tato norma je českou verzí evropské normy EN 12830:2018. Překlad byl zajištěn Českou agenturou
pro standardizaci. Má stejný status jako oficiální verze.

This standard is the Czech version of the European Standard EN 12830:2018. It was translated by
the Czech Standardization Agency. It has the same status as the official version.

Nahrazení předchozích norem

Touto normou se nahrazuje ČSN EN 12830 (25 8350) z února 2019.

Národní předmluva

Změny proti předchozí normě

Proti předchozí normě dochází ke změně způsobu převzetí EN 12830:2018 do soustavy norem ČSN.
Zatímco norma z února 2019 převzala EN 12830:2018 schválením k přímému používání jako ČSN,
tato norma ji přejímá překladem.

Informace o citovaných dokumentech

EN 13486 zavedena v ČSN EN 13486 (25 8352) Přístroje pro záznam teploty a teploměry pro přepravu,
skladování a distribuci chlazených, zmrazených, hluboko zmrazených/rychle zmrazených potravin
a zmrzliny - Periodické ověřování

EN 60529 zavedena v ČSN EN 60529 (33 0330) Stupně ochrany krytem (krytí - IP kód)

EN 61000-6-2 zavedena v ČSN EN 61000-6-2 ed. 3 (33 3432) Elektromagnetická kompatibilita (EMC) – Část 6-2: Kmenové normy – Odolnost pro průmyslové prostředí

EN 61000-6-3 zavedena v ČSN EN 61000-6-3 ed. 2 (33 3432) Elektromagnetická kompatibilita (EMC) – Část 6-3: Kmenové normy – Emise – Prostor obytné, obchodní a lehkého průmyslu

EN 61010-1 zavedena v ČSN EN 61010-1 ed. 2 (35 6502) Bezpečnostní požadavky na elektrická měřicí, řídicí a laboratorní zařízení – Část 1: Všeobecné požadavky

ISO/IEC 17025 zavedena v ČSN EN ISO/IEC 17025 (01 5253) Všeobecné požadavky na kompetenci zkušebních a kalibračních laboratoří

ISO/IEC 27001 zavedena v ČSN EN ISO/IEC 27001 (36 9797) Informační technologie – Bezpečnostní techniky – Systémy řízení bezpečnosti informací – Požadavky

Vypracování normy

Zpracovatel: RNDr. Bohdan Kratochvíl, Ph.D., IČO 76236927, RNDr. Bohdan Kratochvíl, Ph.D.

Pracovník České agentury pro standardizaci: Ing. Kateřina Volejníková

Česká agentura pro standardizaci je státní příspěvková organizace zřízená Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví na základě ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

EVROPSKÁ NORMA	EN 12830
EUROPEAN STANDARD	
NORME EUROPÉENNE	
EUROPÄISCHE NORM	Srpen 2018

ICS 17.200.20; 67.260	Nahrazuje
EN 12830:1999	

Přístroje pro záznam teploty při přepravě, skladování a distribuci teplotně citlivého zboží – Zkoušky, provedení, použitelnost

Temperature recorders for the transport, storage and distribution of temperature sensitive goods – Test, performance, suitability

Enregistreurs de temperature pour le transport, le stockage et la distribution des marchandises thermosensibles – Essais, performance, aptitude a l'emploi	Temperaturregistriergeräte für den Transport, die Lagerung und die Verteilung von temperaturempfindlichen Produkten – Prüfungen, Leistung, Gebrauchstauglichkeit
--	--

Tato evropská norma byla schválena CEN dne 2018-03-02.

Členové CEN jsou povinni splnit vnitřní předpisy CEN/CENELEC, v nichž jsou stanoveny podmínky, za kterých se této evropské normě bez jakýchkoliv modifikací uděluje status národní normy.

Aktualizované seznamy a biblio-

grafické citace týkající se těchto národních norem lze obdržet na vyžádání v Řídicím centru CEN-CENELEC nebo u kteréhokoliv člena CEN.

Tato evropská norma existuje ve třech oficiálních verzích (anglické, francouzské, německé). Verze v každém jiném jazyce přeložená členem CEN do jeho vlastního jazyka, za kterou zodpovídá a kterou notifikuje Řídícímu centru CEN-CENELEC, má stejný status jako oficiální verze.

Členy CEN jsou národní normalizační orgány Belgie, Bulharska, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Irska, Islandu, Itálie, Kypru, Litvy, Lotyšska, Lucemburska, Maďarska, Malty, Německa, Nizozemska, Norska, Polska, Portugalska, Rakouska, Rumunska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Spojeného království, Srbska, Španělska, Švédsko, Švýcarska a Turecka.

Evropský výbor pro normalizaci

European Committee for Standardization

Comité Européen de Normalisation

Europäisches Komitee für Normung

Řídící centrum CEN-CENELEC: Rue de la Science 23, B-1040 Brusel

© 2018 CEN Veškerá práva pro využití v jakékoliv formě a jakýmikoliv prostředky

Ref. č. EN 12830:2018 E

jsou celosvětově vyhrazena národním členům CEN.

Evropská předmluva.....	7	European foreword.....	7
1..... Předmět		1.....	
normy.....	8	Scope.....	8
2..... Citované dokumenty.....	8	2..... Normative references.....	8
3..... Termíny a definice.....	9	3..... Terms and definitions.....	9
4.....		4.....	
Pojmy.....	14	Concepts.....	14
4.1.....		4.1.....	
Obecně.....	14	General.....	14
4.2..... Prvky záznamníku teploty.....	14	4.2..... Temperature recorder elements.....	14
4.3..... Architektura teplotního záznamového zařízení (nebo konfigurace).....	16	4.3..... Temperature recorder architecture (or configuration).....	16
4.3.1... Obecně.....	16	4.3.1... General.....	16
4.3.2... Monolitický přístroj.....	16	4.3.2... Monolithic instrument.....	16
4.3.3... Monolitický přístroj s externími relevantními daty.....	17	4.3.3... Monolithic instrument with external relevant data.....	17
4.3.4... Záznamové zařízení teploty s digitálními sondami.....	18	4.3.4... Temperature recorder with digital probes.....	18
4.3.5... Záznamové zařízení teploty na cloudu.....	20	4.3.5... Temperature recorder on the cloud.....	20
5.....		5.....	
Požadavky.....	21	Requirements.....	21
5.1.....		5.1.....	
Obecně.....	21	General.....	21
5.2..... Měřicí rozsah.....	22	5.2..... Measuring range.....	22
5.3..... Ochrana dat před manipulací.....	22	5.3..... Protection of the data from manipulation.....	22
5.3.1... Obecně.....	22	5.3.1... General.....	22
5.3.2... Auditní stopa.....	22	5.3.2... Audit trail.....	22
5.3.3... Jasně čitelné datové kopie.....	22	5.3.3... Clearly readable data copies.....	22
5.3.4... Úschova přístupnosti dat.....	23	5.3.4... Safekeeping of accessibility of the data.....	23
5.3.5... Uložení čitelnosti dat.....	23	5.3.5... Safekeeping of readability of the data.....	23
5.3.6... Uložení správnosti dat.....	23	5.3.6... Safekeeping of correctness of the data.....	23
5.3.7... Omezení přístupu.....	23	5.3.7... Access restrictions.....	23
5.3.8... Podrobná dokumentace softwaru.....	23	5.3.8... Detailed documentation of the software.....	23
5.4..... Blokování nastavení.....	23	5.4..... Locking of settings.....	23
5.5..... Zaznamenávání dat.....	24	5.5..... Recording.....	24
5.5.1... Obecně.....	24	5.5.1... General.....	24
5.5.2... Návaznost.....	24	5.5.2... Traceability.....	24
5.5.3... Nosič záznamu pouze pro mechanické záznamové zařízení.....	24	5.5.3... Chart only for mechanical recorder.....	24
5.6..... Nezávislý napájecí zdroj.....	24	5.6..... Autonomous power supply.....	24
5.7..... Stupeň ochrany krytem.....	25	5.7..... Degree of protection provided by the enclosure.....	25
5.8..... Elektrická bezpečnost (je-li vhodná).....	25	5.8..... Electrical safety (if applicable).....	25
5.9..... Provozní charakteristiky spojené s vnějšími elektrickými vlivy.....	25	5.9..... Operating characteristics linked to external electrical influences.....	25
5.9.1... Vnější napájecí napětí (je-li vhodné).....	25	5.9.1... External supply voltage (if applicable).....	25
5.9.2... Nezávislé napájení (je-li vhodné).....	26	5.9.2... Autonomous supply (if applicable).....	26
5.9.3... Frekvence (AC) (je-li vhodná).....	26	5.9.3... Frequency (AC) (if applicable).....	26
5.9.4... Přerušení napájení.....	26	5.9.4... Power cut-offs.....	26
Strana		Page	

5.9.5... Poruchy elektrického napětí a citlivost na vyzařované elektromagnetické pole.....	26	5.9.5... Electrical power disturbances and susceptibility to radiated electromagnetic field.....	26
5.10... Metrologické vlastnosti a charakter místa použití.....	26	5.10... Metrological characteristics and usage profiles.....	26
5.10.1 Obecně.....	26	5.10.1 General.....	26
5.10.2 Metrologické vlastnosti.....	26	5.10.2 Metrological characteristics.....	26
5.10.3 Charakter místa použití.....	27	5.10.3 Usage profiles.....	27
5.11... Bezpečnost dat.....	28	5.11... Data security.....	28
5.12... Úrovně ověřování softwaru.....	28	5.12... Software verification levels.....	28
6... Zkušební metody.....	29	6... Test methods.....	29
6.1... Přehled zkoušek.....	29	6.1... Test list.....	29
6.2... Obecné podmínky pro zkoušky.....	30	6.2... General conditions for tests.....	30
6.2.1... Justování před zkouškami.....	30	6.2.1... Pre-tests adjustments.....	30
6.2.2... Standardní atmosférické podmínky.....	30	6.2.2... Normal atmospheric conditions.....	30
6.2.3... Referenční podmínky.....	31	6.2.3... Reference conditions.....	31
6.3... Stanovení chyby měření teploty.....	31	6.3... Determination of temperature measurement error.....	31
6.3.1... Zkušební metoda.....	31	6.3.1... Test method.....	31
6.3.2... Čtení záznamu.....	32	6.3.2... Reading the recording.....	32
6.3.3... Uvádění výsledků.....	32	6.3.3... Expression of result.....	32
6.4... Stanovení doby odezvy.....	32	6.4... Determination of response time.....	32
6.5... Stanovení chyby doby záznamu.....	32	6.5... Determination of time recording error.....	32
6.6... Působení ovlivňujících veličin.....	33	6.6... Action of influence quantities.....	33
6.6.1... Obecně.....	33	6.6.1... General.....	33
6.6.2... Kolíání napájecího napětí (je-li použitelné).....	33	6.6.2... Variation in voltage supply (if applicable).....	33
6.6.3... Vliv okolní teploty.....	33	6.6.3... Influence of ambient temperature.....	33
6.6.4... Zkoušení teploty za skladovacích a přepravních podmínek pro záznamové přístroje.....	34	6.6.4... Temperature testing under storage and transport conditions for the recorder.....	34
6.6.5... Zkouška odolnosti proti nárazům (je-li použitelná).....	35	6.6.5... Shock resistance test (if applicable).....	35
6.6.6... Mechanické vibrace (je-li použitelná).....	35	6.6.6... Mechanical vibrations (if applicable).....	35
6.6.7... Stupně ochrany krytem (Kód IP).....	35	6.6.7... Degrees of protection provided by enclosures (IP Code).....	35
6.6.8... Elektrická bezpečnost (je-li použitelná).....	36	6.6.8... Electrical safety (if applicable).....	36
6.6.9... Dielektrická pevnost (je-li použitelná).....	36	6.6.9... Dielectric strength (if applicable).....	36
6.7... Zkouška softwaru.....	36	6.7... Software test.....	36
6.7.1... Cíl zkoušky.....	36	6.7.1... Test objective.....	36
6.7.2... Zkušební postup.....	36	6.7.2... Test procedure.....	36
7... Přijímací podmínky.....	41	7... Conditions of acceptance.....	41
7.1... Požadavky.....	41	7.1... Requirements.....	41
7.2... Limity provozní chyby.....	41	7.2... Operating error limits.....	41
8... Značení.....	41	8... Marking.....	41
9... Úvodní a pravidelná kalibrace.....	41	9... Initial and periodic verification.....	41
Příloha A (normativní) Zkoušení softwaru.....	42	Annex A (normative) Software testing.....	42
A.1... Obecná část zkoušky softwaru - Cíl zkoušky.....	42	A.1... Software test general part - Test objective.....	42
A.2... Postup zkoušky.....	42	A.2... Test procedure.....	42
A.2.1... Obecně.....	42	A.2.1... General.....	42
42		42	
Strana		Page	

A.2.2. Určení podjednotky zapisovacího zařízení teploty.....	42	A.2.2. Determine the temperature recorder subunits.....	42
A.2.3. Určení relevantního softwaru každé jednotky nebo podjednotky.....	42	A.2.3. Determine the relevant software of each unit or subunit.....	42
A.2.4. Definování použitelných zkušebních bloků každé jednotky nebo podjednotky.....	43	A.2.4. Define the applicable test blocks of each unit or subunit.....	43
A.2.5. Určení typu každé jednotky nebo podjednotky.....	43	A.2.5. Determine the type of each unit or subunit.....	43
A.3..... Zkouška softwaru pro typ P1 a typ P2.....	45	A.3..... Software test for type P1 and type P2.....	45
A.3.1. Obecně.....	45	A.3.1. General.....	45
A.3.2. Blok G: Základní požadavky.....	45	A.3.2. Block G: Basic requirements.....	45
A.3.3. Blok L: Specifické požadavky na software pro dlouhodobé ukládání.....	56	A.3.3. Block L: Specific software requirements for long-term storage.....	56
A.3.4. Blok T: Přenos naměřených dat přes komunikační síť.....	64	A.3.4. Block T: Transmission of measurement data via Communication Networks.....	64
A.3.5. Blok S: Oddělení softwaru.....	70	A.3.5. Block S: Software separation.....	70
A.3.6. Blok D: Stažení relevantního softwaru.....	74	A.3.6. Block D: Download of relevant software.....	74
A.4..... Softwarová zkouška pro typ P3.....	79	A.4..... Software test for type P3.....	79
Příloha B (informativní) Zkušební formulář výrobce softwaru.....	81	Annex B (informative) Manufacturer software test form.....	81
B.1..... Identifikace.....	81	B.1..... Identification.....	81
B.1.1. Identifikace výrobce.....	81	B.1.1. Manufacturer identification.....	81
B.1.2. Předmět zkoušky.....	81	B.1.2. Test object.....	81
B.1.3. Seznam dokumentů.....	81	B.1.3. Documents list.....	81
B.1.4. Definice aplikovatelných zkušebních bloků každé jednotky nebo podjednotky (L, T, S a D).....	82	B.1.4. Define the applicable test blocks of each unit or subunit (L, T, S and D).....	82
B.1.5. Výběr typu každé jednotky nebo podjednotky.....	83	B.1.5. Selection of the type of each unit or subunit.....	83
B.2..... Zkušební požadavky pro typ P1 a typ P2.....	84	B.2..... Test requirement for type P1 and P2.....	84
B.2.1. Obecně.....	84	B.2.1. General.....	84
B.2.2. Základní požadavky.....	84	B.2.2. Basic requirements.....	84
B.2.3. Rozšíření L: Specifické požadavky na software pro dlouhodobé ukládání.....	95	B.2.3. Extension L: Specific software requirements for long term storage.....	95
B.2.4. Rozšíření T: Specifické požadavky na software pro přenos dat.....	100	B.2.4. Extension T: Specific software requirements for data transmission.....	100
B.2.5. Rozšíření S: Specifické softwarové požadavky na oddělení softwaru.....	105	B.2.5. Extension S: Specific software requirements for software separation.....	105
B.2.6. Rozšíření D: Specifické požadavky na software.....	108	B.2.6. Extension D: Specific software requirements.....	108
B.3..... Požadavek na zkoušku pro typ P3.....	112	B.3..... Test requirement for type P3.....	112
Příloha C (informativní) Příklad formuláře s údaji popisujícími, zda je zařízení určité série vhodné pro použití (k vyplnění výrobcem).....	113	Annex C (informative) Example of data form describing suitability for use of equipment of a specific series (to be filled in by the manufacturer).....	113
Příloha D (informativní) Předpokládaná doba provozu a kapacita ukládání.....	115	Annex D (informative) Expected operation time and storage capacity.....	115
D.1..... Kapacita ukládání závisí na intervalu měření.....	115	D.1..... Storage capacity dependent on the measurement interval.....	115
D.2..... Životnost baterie závisí na použití.....	115	D.2..... Battery lifetime dependent on usage.....	115
Příloha E (informativní) Požadovaný přístup k zaznamenaným datům nebo funkcím je uveden v tabulce E.1.....	116	Annex E (informative) Required access to recorded data or functions is given in Table E.1.....	116

Evropská předmluva

Tento dokument (EN 12830:2018) byl vypracován technickou komisí CEN/TC 423 *Prostředky měření a/nebo zaznamenávání teploty v řetězci chlazení* se sekretariátem v DIN.

Této evropské normě je nutno nejpozději do února 2019 udělit status národní normy, a to buď vydáním identického textu, nebo schválením k přímému používání, a národní normy, které jsou s ní v rozporu, je nutno zrušit nejpozději do února 2019.

Upozorňuje se na možnost, že některé prvky tohoto dokumentu mohou být předmětem patentových práv. CEN nelze činit odpovědným za identifikaci jakéhokoliv nebo všech patentových práv.

Tento dokument nahrazuje EN 12830:1999.

Norma byla kompletně přepracována a aktualizována na úroveň znalostí následovně:

European foreword

This document (EN 12830:2018) has been prepared by Technical Committee CEN/TC 423 “Means of measuring and/or recording temperature in the cold chain”, the secretariat of which is held by DIN.

This European Standard shall be given the status of a national standard, either by publication of an identical text or by endorsement, at the latest by February 2019 and conflicting national standards shall be withdrawn at the latest by February 2019. Attention is drawn to the possibility that some of the elements of this document may be the subject of patent rights. CEN shall not be held responsible for identifying any or all such patent rights.

This document supersedes EN 12830:1999.

The standard has been completely revised and updated to the state of the art as follows:

- Předmět normy byl rozšířen, tj. nově je zahrnuto umístění senzorů záznamníku s ohledem na způsob použití;
- Aktualizace kapitoly 2 „Citované dokumenty“;
- Aktualizace kapitoly 3 „Termíny a definice“;
- Byla doplněna kapitola 4 „Pojmy“;
- Byla rozšířena kapitola 5 „Požadavky“ tj. byly doplněny články 5.3 „Ochrana údajů před manipulací“ a článek 5.12 „Úrovně ověření softwaru“ a dále byla aktualizována kapitola 5, např. hodnoty pro maximální relativní chybu načasování a dobu odezvy;
- Byl doplněn nový článek 6.7 „Zkouška softwaru“ a související příloha A „Zkoušení softwaru“ a příloha B „Formulář zkoušky softwaru výrobce“;
- Byla doplněna nová příloha D „Očekávaná doba provozu a kapacita uchovávání“ a příloha E „Požadovaný přístup k zaznamenaným datům nebo funkcím“.

Tato evropská norma je dokumentem, který splňuje cíle směrnic:

- 92/1/EHS ze dne 13. ledna 1992 o sledování teplot v dopravních prostředcích, uchovávání a skladování hluboce zmrazených potravin určených k lidské spotřebě;
- 93/43/EHS ze dne 14. června 1993 Rady pro hygienu potravin a zejména o „kritériích kontroly teploty“.

Podle vnitřních předpisů CEN/CENELEC jsou tuto evropskou normu povinny zavést národní normalizační organizace následujících zemí: Belgie, Bulharska, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Irska, Islandu, Itálie, Kypru, Litvy, Lotyšska, Lucemburska, Maďarska, Malty, Německa, Nizozemska, Norska, Polska, Portugalska, Rakouska, Rumunska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Spojeného království, Srbska, Španělska, Švédsko, Švýcarsko a Turecko.

1 Předmět normy

Tento dokument stanovuje technické a funkční vlastnosti záznamníků teploty použitých při přepravě, skladování a distribuci zboží, které je citlivé na teplotu, mezi -80 °C až +85 °C.

- Scope was enlarged, i.e. location of sensors of the recorder with respect to types of usage are included now;
- Update of Clause 2 “Normative references”;
- Update of Clause 3 “Terms and definitions”;
- Clause 4 “Concepts” was added;
- Clause 5 “Requirements” was enlarged, i.e. subclause 5.3 “Protection of the data from manipulation” and 5.12 “Software verification levels” were added and furthermore Clause 5 has been updated, e.g. values for maximum relative timing error and response time;
- New subclause 6.7 “Software test” and the related Annex A “Software testing” and Annex B “Manufacturer software test form” were added;
- New Annex D “Expected operation time and storage capacity” and Annex E “Required access to recorded data or functions” were added.

This European Standard is a document meeting the objectives of Directives:

- 92/1/EEC of January 13, 1992 of the Commission on the monitoring of temperatures in the means of transport, warehousing and storage of quick-frozen foodstuffs intended for human consumption;
- 93/43/EEC of June 14, 1993 of the Council of the hygiene of foodstuffs and in particular on “temperature control criteria”.

According to the CEN-CENELEC Internal Regulations, the national standards organizations of the following countries are bound to implement this European Standard: Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, Former Yugoslav Republic of Macedonia, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Serbia, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey and the United Kingdom.

1 Scope

This document specifies the technical and functional characteristics of temperature recorders for the transport, storage and distribution of temperature sensitive goods between -80 °C and +85 °C.

Specifikuje zkušební metody, které umožňují stanovit shodu daného zařízení s požadavky na použitelnost a provedení.

Platí pro celý měřicí řetězec záznamníku teploty. Teplotní snímač(e) smí(ějí) být zabudován(y) do záznamového přístroje nebo smí(ějí) být od něho vzdálen(y) (vnější snímače).

Uvádí některé požadavky ve vztahu k umístění záznamového přístroje a jeho snímačů s ohledem na způsob použití jako přeprava, skladování a distribuce.

POZNÁMKA Příklady pro přepravu, skladování a distribuci zboží citlivého na teplotu mezi -80 °C až +85 °C jsou chlazené, zmrazené a hluboce zmrazené a rychle zmrazené potraviny, zmrzlina, čerstvé a teplé potraviny, léčiva, krev, nebo orgány, chemikálie, biologické látky, elektronická a mechanická zařízení, květiny, rostliny, žárovky, suroviny a kapaliny, zvířata, umění a zařízení.

It specifies the test methods which allow the determination of the equipment's conformity, suitability and performance requirements.

It applies to the whole temperature recording system. The temperature sensor(s) may be integrated into the recorder or be remote from it [external sensor(s)].

It gives some requirements with regards to the location of sensors of the recorder with respect to types of usage such as transport, storage and distribution.

NOTE Examples for the transport, storage and distribution of temperature sensitive goods between -80 °C and +85 °C are chilled, frozen and deep frozen, quick frozen food, ice cream, fresh and hot food, pharmaceuticals, blood, organs, chemicals, biologicals, electronic and mechanical devices, flowers, plants, bulbs, raw materials and liquids, animals, art and furnishing.

Konec náhledu - text dále pokračuje v placené verzi ČSN.